

Дзень прафілактыкі інфекцый, якія перадаюцца палавым шляхам

Сексуальнае і рэпрадуктыўнае здароўе --- неад'емная частка агульнага дабрабыту і якасці жыцця чалавека. Інфекцыі, якія перадаюцца палавым шляхам, нягледзячы на дасягненні медыцыны, застаюцца глабальнай праблемай грамадскага здароўя, штогод яны закранаюць сотні мільёнаў людзей па ўсім свеце.

Што такое хваробы, якія перадаюцца палавым шляхам?

Інфекцыі, якія перадаюцца палавым шляхам (ІППП) --- гэта група інфекцыйных захворванняў, узбуджальнікі якіх перадаюцца пераважна пры сексуальных кантактах. Крыніцай заражэння з'яўляецца хворы чалавек або бяссимптомны носьбіт інфекцыі. У патэгенезе ключавую ролю адыгрывае кантакт слізістых абалонак палавых органаў, прамой кішкі, ротаглоткі або кан'юнктывы з інфікаванымі біялагічнымі вадкасцямі (спермай, вагінальным сакрэтам, крывёй, слінай).

Да найбольш распаўсюджаных ІППП адносяцца хламідыёз, ганарэя, сіфіліс, трыхаманіаз, вірусы папіломы чалавека, простага герпесу, гепатыту В, С і ВІЧ. Найважнейшай эпідэміялагічнай асаблівасцю многіх ІППП з'яўляецца **бяссимптомнае або маласимптомнае цяжэнне**. Чалавек могуць гадамі быць носьбітам інфекцыі, не падазраючы пра гэта, заражаючы палавых партнёраў і падвяргаючы сябе рызыцы развіцця аддаленых ускладненняў.

Сімптомы ІППП, на што звярнуць увагу:

Прыкметы, якія павінны стаць нагодай для звароту да ўрача:

- Незвычайныя выдзяленні з палавых органаў.
- Боль, дыскамфорт, паленне або сверб у вобласці палавых органаў, урэтры (асабліва падчас мачавыпускання), прамой кішкі, похвы.
- З'яўленне любых высыпанняў, язваў, эрозій, пухырыкоў або ўшчыльненняў на палавых органах, у перыанальнай вобласці, на слізістай рота.
- Боль унізе жывата, у вобласці малага таза.
- Боль або дыскамфорт падчас палавога акту (дыспарэўнія).
- Павелічэнне і балючасць пахавых лімфатычных вузлоў.
- Кровазліцці па-за менструальным цыклам або пасля палавога акту (у жанчын).

Важна разумець: адсутнасць сімптомаў не роўная адсутнасці інфекцыі.

Фактары рызыкі:

- Наяўнасць некалькіх палавых партнёраў або партнёра, які мае некалькі сувязяў.
- Сексуальныя кантакты без выкарыстання бар'ерных сродкаў абароны (прэзерватываў).
- Сумеснае выкарыстанне іголак і шпрыцаў (для ІППП, якія перадаюцца праз кроў: ВІЧ, гепатыты В і С).
- Наяўнасць іншай ІППП павышае рызыку заражэння ВІЧ.

- Прыналежнасць да груп насельніцтва, такіх як секс-працоўнікі, мужчыны, якія практыкуюць секс з мужчынамі (МСМ), падлеткі/маладосць, якія сутыкаюцца з бар'ерамі ў доступе да паслуг і інфармацыі.

Механізмы перадачы:

1. **Палавы шлях (асноўны):** Заражэнне адбываецца пры незасцерагальным сексуальным кантакце праз мікратраўмы слізістых абалонак і кантакт з інфікаванымі біялагічнымі вадкасцямі.
2. **Вертыкальны (ад маці да дзіцяці):**
 - **Унутрыўтробна** (праз плацэнта) -- характэрна для сіфілісу, ВІЧ, цытамегалавіруса.
 - **Інтранатальна** (падчас родаў пры праходжанні праз інфікаваныя родавыя шляхі) -- асноўны шлях перадачы ганарэі, хламідыёзу, ВПГ, ВПЧ, ВІЧ.
 - **Пастнатальна** (пры грудным кармленні) -- актуальна для ВІЧ.
3. **Парэнтэральны (праз кроў):**
 - Пры выкарыстанні нестэрыльнага інструментарыю для ін'екцый (наркатыкі, татуіроўкі, пірсінг).
 - Пры пераліванні інфікаванай крыві або яе кампанентаў (крайне рэдка ў краінах з развітай сістэмай скрынінгу донараў).
 - Пры выкарыстанні агульных галійных прыналежнасцей, зубных шчытак (актуальна для гепатыту В).
4. **Кантактна-бытавы шлях:** Крайне рэдка для большасці ІППП з-за няўстойлівасці ўзбуджальнікаў у знешнім асяроддзі. Не з'яўляецца значным для перадачы ВІЧ, гепатытаў, сіфілісу, ганарэі.

Прафілактыка

1. Бар'ерны метад. Выкарыстанне мужчынскіх і жаночых прэзерватываў --- найбольш эфектыўны спосаб прадухілення перадачы большасці ІППП.
2. Вакцынацыя (супраць ВПЧ, гепатыту В).
3. Рэгулярнае праходжанне абследавання на ІППП, асабліва пры змене партнёра або наяўнасці фактараў рызыкі.
4. Адказнае паводзіны. Шчырая размова з партнёрам, узаемная вернасць у адносінах, скарачэнне колькасці палавых партнёраў.
5. Прафілактычнае лячэнне. Існуюць дакантактная і посткантактная прафілактыка, якія прызначаюцца ўрачом.

Лячэнне ІППП павінна прызначацца ТОЛЬКІ ўрачом-спецыялістам (дэрматавенеролагам, гінеколагам, уолагам) пасля пастаноўкі дакладнага лабараторнага дыягназу. Самадыягностыка і самалячэнне недапушчальныя і небяспечныя!

Прафілактыка інфекцый, якія перадаюцца палавым шляхам, --- гэта культура адказнага стаўлення да свайго цела і здароўя блізкіх.

Большасць ІППП пры сучаснай медыцыне або цалкам вылечвальныя пры своєчасвай дыягностыцы, або могуць эфектыўна кантралявацца.

Ваша сексуальнае і рэпрадуктыўнае здароўе знаходзіцца ў вашых руках.

Інфармацыя прадстаўлена урачом-патолагаанатамам (загадчыкам) лічбавай лабараторыі складаных патагісталагічных даследаванняў Грынчык І.В.